

DEN ABOLITIONISTISKA DJURRÄTTSTEORIN

Skrivet av: Andreas Månsson, Nätverket One Ethic 2008

Syftet med denna text är att kortfattat försöka förklara de teoretiska och praktiska idéerna bakom den abolitionistiska djurrättsteorin. Främst är denna text starkt influerad av juridikprofessor Gary L. Franciones arbete. Vi tar oss dock rätten att tolka hur vi själva uppfattar den abolitionistiska teorin, och därför bör inte denna text ses som en exakt överföring av Gary Franciones idéer. För en längre och korrekt beskrivning hänvisar vi till hans blogg och hemsida. Eftersom Francione är Amerikan och har utgått ifrån den amerikanska djurrättsrörelsen och lagstiftningen där känner vi att det skulle vara intressant att komplettera Franciones idéer med en analys från den Svenska djurrättsrörelsen som tar hänsyn till den Svenska djurskyddslagstiftningen.

För mer information om den abolitionistiska teorin besök Gary Franciones Hemsida:

www.abolitionistapproach.com

I Sverige finns ett abolitionistiskt nätverk som heter One Ethic, besök deras sida här:

www.oneethic.se

Det finns även ett Engelskspråkigt Abolitionistiskt forum:

www.animalrightscommunity.com/abolitionists

Index

- 1..... Från William Wilberforce till Gary Francione
- 2..... Vad är den abolitionistiska teorin?
- 3..... a, Djurrätt, Djur som egendom och Moralisk Schizofreni
- 4..... Djurskydd och New Welfarism. Strategi och moral i den moderna djurrättsrörelsen
- 5..... Djurskydd och New Welfarism. Strategi och moral i den moderna djurrättsrörelsen
- 6..... Djurskydd och New Welfarism. Strategi och moral i den moderna djurrättsrörelsen
- 7..... Djurskydd och New Welfarism. Strategi och moral i den moderna djurrättsrörelsen
- 7..... Veganism som en moralisk baslinje i den abolitionistiska djurrättsrörelsen
- 8..... Speciesism
- 9..... Icke våld
- 10..... Icke våld
- 11..... En annan värld är möjlig/ fotnoter och källor

Från William Wilberforce till Gary Francione

Genom historien har slaveri i olika former präglat maktförhållanden och sociala strukturer. Detta har lett till ett enormt lidande för miljoner individer. Kampen som fördes under det Amerikanska inbördeskriget har på många sätt varit vägledande för den abolitionistiska idén och är också en viktig del i den sociala och rättighetsbaserade rättviserörelse som har vuxit fram.

En av många viktiga förespråkare för abolitionismen var den Engelska parlamentarikern **William Wilberforce (1759 – 1833)**. Wilberforce var en övertygad anhängare av den abolitionistiska idén och stödde under sin tid i det Engelska parlamentet motioner som skulle leda till ett avvecklande av slaveriet. Över huvud taget kritiserade han den engelska stormaktens koloniala ageranden och krävde ett slut på detta. För detta blev han bespottad och kritiserad av de andra i parlamentet som ansåg att det var "en orealistisk tanke" att se ett slut på slaveriet. Många män och kvinnor över hela världen som anslöt sig till den abolitionistiska rörelsen kritiserades på samma sätt. I stället uppmanade förespråkare för reformer ett genomdrivande av mer "humana" förhållanden som skulle ge slaverna lite "mer" rättigheter. Dock visade det sig att reformerna aldrig skulle hota vissa vita människor att avstå från sina privilegier som egendomsägare av svarta människor, tvärtom skulle reformerna förstärka det institutionella slaveriet.

Wilberforce outtröttliga arbete för avskaffandet av slavhandeln gav till slut resultat då han och andra abolitionister i februari 1807 lyckades driva igenom en lag som avskaffade den brittiska slavhandeln 1808. 1833 avskaffades hela det brittiska imperiets slavhandel. I Sverige avskaffades Slaveriet officiellt 1847, främst på grund av att Gustav den tredje som var den största aktieägaren av den karibiska ön Saint-Barthélemy, som handlade med slavar, fick vika sig för påtryckningar från abolitionister.

Som ni märker av den historia som abolitionister världen över har inspirerats av, är just frågan om hur kampen förs (både rent moraliskt men även strategiskt) enormt viktigt för avskaffandet av olika former av slaveri och utnyttjanden. Abolitionisterna anser att all form av slaveri är fel och ser inte sociala reformer som ett agerande i rätt riktning, eftersom ingen utav de reformer som dagens djurrättsrörelse arbetar för att genomdriva innehåller krav som tar hänsyn till egendomsaspekten. Kort och gott betraktas slaverna som vår egendom och kan utan problem köpas, säljas och utnyttjas, enligt de rådande normerna. De reformer som dagens djurrättsrörelse föreslår kan alltså enligt abolitionismen ses som en del i att förstärka den egendomsstatus som slaveriet (och egendomsägarna) har skapat. Reformerna har bara ett inneboende värde om egendomsstatusen av individer hotas och senare kan avskaffas.

I samband med att den medborgarrättsliga rörelsen (som fortfarande spelar en viktig roll när det gäller både moraliska och juridiska rättigheter för människan) vann mark, växte hos abolitionister tankar fram om hur vi betraktar och i system utnyttjar andra djur (icke-mänskliga djur). En viktig förespråkare för den abolitionistiska djurrättsteorin är den amerikanska juridikprofessorn, veganen och djurrättsaktivisten **Gary L Francione**.

Gary Franciones banbrytande djurrättsliga arbete har varit en viktig del i den abolitionistiska djurrättsrörelse som har växt fram i modern tid. Hans teori om att de icke-mänskliga djuren i djurskyddslagen (men också rent generellt) betraktas som simpel egendom, vars enda syfte är att användas som resurser för mänskliga ändamål, kan föra med sig en förändring utav människans syn på de andra djuren.

Francione framhäver att det endast är "Sentience" eller *kännande* som behövs för att erhålla en plats i det moraliska samhället. Andra begrepp som han har utvecklat är relationen mellan människan och andra djur där Francione kallar en inkonsekvent relation för *Moralisk Schizofreni*. Francione förespråkar också ickevåld. Den djurrättsliga abolitionistiska rörelsen tar helt avstånd ifrån rasism, sexism, speciesism, homofobi samt andra former av godtycklig diskriminering där man reducerar individen till en resurs för andra.

Francione har under nästan 30 år föreläst och undervisat om mänskliga och andra djurs rättigheter. Förutom hans roll som utbildare och professor vid bl.a. Rutgers Universitet har han även skrivit ett antal böcker och artiklar. Hans böcker inkluderar; *Animals, Property and the Law*. Philadelphia: Temple University Press, 1995. *Rain without Thunder: The Ideology of the Animal Rights Movement*. Philadelphia: Temple University Press, 1996. *Introduction to Animal Rights: Your Child or the Dog?*. Philadelphia: Temple University Press, 2000. *Animals as Persons: Essays on the Abolition of Animal Exploitation*, Columbia University Press, 2008.

Vad är den Abolitionistiska Teorin?

Den ickevåldsliga abolitionistiska teorin (skapad av Gary Francione) är en omfattande moralisk teori som strategiskt, filosofiskt och moraliskt beskriver människans relation till de icke-mänskliga djuren. Den tydliggör skillnaden mellan begreppen djurrätt och djurskydd och beskriver hur djur betraktas som egendom i vårt samhälle, utnyttjas som en simpel resurs för mänskliga ändamål. Francione vidhåller att oavsett hur "humant" uppfödandet, behandlingen och dödandet av djuren är, så är det fel, eftersom djur har ett intresse av att fortsätta leva.

När Francione beskriver ordet rättigheter beskriver han det vars intressen vi vill skydda. Framst är det rättigheten att inte utnyttjas som egendom som är central i Franciones rättighetssyn, men även att han tror att andra djur än människan har ett intresse av att fortsätta leva för deras egen skull. Det spelar nämligen väldigt liten roll hur djur behandlas eller om "lidandet **minimeras**". Givetvis är det bättre med mindre lidande än mer menar Francione, men det betyder inte att vi ska använda "humant utnyttjande" eller "human slakt" som en kampanjmetod för att driva igenom "rättigheter för djur", eftersom detta inte på något sätt förändrar synen på djur som egendom eller som en resurs för mänskliga ändamål.

Mer om hur dagens *djurrättsrörelse* driver sina kampanjer kan du läsa om under

avsnittet ”**Djurskydd**” och ”**New Welfarism**”.

För att en Abolitionistisk rörelse ska kunna genomdriva ett avvecklande av alla former av utnyttjande och slaveri (djur som egendom är en central del av detta), förespråkar Francione veganism (uteslutande av alla animaliska och djurtestade produkter samt andra former av djurutnyttjanden). Veganism bör enligt Francione utgöra den moraliska baslinjen i djurrättsrörelsen. Som en del i att skapa en mer fredlig och rättvis värld tar företrädare för den abolitionistiska positionen konsekvent avstånd ifrån speciesism, rasism, sexism och homofobi. Francione hävdar att det aldrig har funnits en koherent social rättviserörelse som verkat för ett avvecklande av all form av djurutnyttjande, och efterlyser i sin teori en sådan.

Djurrätt

Den djurrättsliga ideologin har som mål att *avveckla* all form av djurutnyttjande. Detta inkluderar uppfödning, utnyttjande och dödande av djur för mat och kläder, samt utnyttjande i medicinska experiment och för underhållning, för att bara nämna ett fåtal områden. I dag betraktar vi djur som simpel egendom vars kroppar vi kan sälja, köpa och utnyttja utan att vi ser några moraliska förhinder för detta. Vi använder i dag de icke-mänskliga djuren som resurser för mänskliga syften och ändamål trots att de ickemänskliga djuren uppfattar lidande och smärta. Djurutnyttjandet är i dag systematiskt och effektivt just för att snabbt kunna tillfredställa allmänhetens konsumtionsbehov av animaliska produkter samt andra tjänster där djur utnyttjas.

Djur betraktas som Egendom

Då Djurskyddsideologin inriktar sig på och förespråkar bättre och humanare metoder för hur djur enligt djurskyddslagen ska *behandlas*, tar Djurrättsideologin sig an positionen att *avveckla* all form av utnyttjande. Den Abolitionistiska filosofin anser att all form av djurutnyttjande som är en del utav djurslaveriet är fel. Problemet ligger i att djur betraktas som egendom. Detta betyder att djur är slavar för människor och att de används som resurser för att tillfredställa mänskliga behov. Därför är inte *human behandling eller minimerande av lidande* relevant, i relation till att djur har ett inneboende intresse av att leva för sin egen skull. Djur har alltså ett intresse att inte utnyttjas som egendom och det bör vi respektera.

Genom historien (sedan slaveriets begynnelse) så har kampen mot slaveriet delat upp sig i olika läger av åsikter, och samma analogi kan göras i dagens djurrättsrörelse.

Reformisterna: Dessa ville med hjälp av reformer förbättra förhållandena för slavarna, ger dem lite mer ”rättigheter”, mera utrymme. Detta var en del i att förhålla sig mera *humant* till dem. Genom att genomföra lagar som skulle begränsa slaveriets tillväxt, hoppades man på att slaveriet skulle reformeras bort och avskaffas. Vi vet nu att denna väg inte lyckades. De som förespråkar reformer för djur är anhängare av hårdare djurskyddslag (med bättre kontroll på djuren) samt högre straffskala för dem som utsätter djur för *djurplågeri*. Det finns dock inga empiriska bevis på att

djurskyddsreformer kommer att leda till ett avvecklande av djurutnyttjandet.

Abolitionisterna: Abolitionismen växte fram i samband med kampen emot slaveriet. Abolitionisterna ansåg till skillnad från *reformisterna* att det institutionella slaveriet var fel och att det krävdes en total avveckling av det. I den reformistiska kritiken mot den abolitionistiska idén framlades argumentet att abolitionister var för mer lidande, just för att man inte ville använda reformer som ett steg av flera för att göra slaveriet mer humant. Detta är givetvis fel. Abolitionisterna är inte för mer lidande, man ansåg bara att det institutionella slaveriet var fel och att det krävdes en avveckling för att driva igenom rättigheter. I dagens djurrättsrörelse finns det anhängare av båda dessa läger precis som under slaveriet.

Moralisk Schizofreni

För att uppfatta hur vår relation till djur är måste vi titta på hur vårt moraliska agerande hänger ihop. Francione myntade begreppet "Moralisk Schizofreni" i vilket han beskriver det förvirrande förhållandet mellan människor och andra djur. Francione tryckte på den skillnad som människor gör när vi å ena sidan gosar med vad vi många ser som en *familjemedlem* (*hund, katt eller kanin*) men där vi å andra sidan sätter gaffeln i andra djur (exempelvis grisar eller kor). Francione påpekade att oavsett hur vi betraktar djuren och oavsett hur högt vi älskar våra *familjemedlemmar* så gör vi oss skyldiga till "Moralisk Schizofreni" om vi fortsätter att konsumera andra djur.

Som ett resultat av detta resonemang anser Francione att vi inte borde köpa eller stödja uppfödning av domesticerade djur (husdjur). För så länge vi gör det så kan vi inte få ett slut på djurutnyttjandet. Vi borde istället adoptera djur från djurhem, så att de (trots andra människors oansvarighet) kan fortsätta att leva.

Djurskydd och New Welfarism – en inblick i dagens djurrättsrörelse.

I am not gonna lift a finger to make some kid comfortable, morally superior, about eating eggs were hens have been tortured in way X rather than Way Y.

(Gary francione besvarar i en debatt med djurskyddsförespråkaren och Veganen Eric Marcus varför det inte spelar någon roll att föda upp höns i en så kallad frigående miljö, när det handlar om att helt och hållet ta ställning mot djurutnyttjande oavsett om de frigående djuren behandlas mer humant än de instängda djuren eller inte).

I Sverige har vi haft en djurskydds-rörelse i ca 130 år. Djurskyddsförespråkarnas mål är att förebygga onödigt lidande hos djur och anta lagar som ska kunna reformera och förbättra förhållanden för de djur som finns. Detta arbete har lyckats då vi fick en djurskyddslag 1985. Djurskyddsförespråkarna har alltid hävdats att det inte är att vi föder upp och dödar djur som är problemet, utan snarare hur vi *behandlar* dem. Djurskyddslagens paragrafer är utvecklade för att ge allmänheten en bra djurprodukt.

Om inte djuret behandlas på rätt sätt så kan detta ge upphov till en förlust till att djurens kroppsdelar inte kan konsumeras eller användas, vilket betyder att djurindustrierna förlorar intäkter.

Detta betyder att djurskyddet har som funktion att administrera ett redan accepterat utnyttjande, men döden ska ske så *smärtfritt* som möjligt. Med andra ord vill man att djuren ska ha *ett bra liv* innan man dödar dem.

Begreppet **New Welfarism** myntades i boken *Introduction to Animal Rights – Your child or the dog?* Gary L. Francione.

Temple University Press, 2000

New Welfarism kan beskrivas som en position som djurrättsaktivister och dagens djurrättsorganisationer tar genom att använda typiska djurskyddskampanjer för att driva igenom vad man tror kommer att leda till en avveckling av djurutnyttjandet. Uttryck för dessa är oftast enfråge-kampanjer som anti-pälskampanjer, kampanjer mot cirkusar som utnyttjar djur och kampanjer mot gäsleverproduktion för att bara nämna några få.

Syftet med kampanjerna är att få ett brett folkligt stöd där "alla" som stödjer kampanjerna kan vara djurrättsaktivister. Oftast är kampanjerna rent ideologiskt rena djurskyddskampanjer som djurskyddsorganisationer skulle kunna leda.

Detta finns många problem med denna sortens aktivism:

1. Människor tror att *djurrättsaktivism* är förbehållet enskilda kampanjer som har klara djurskyddsliga förtecken. Detta leder till att begrepp som djurskydd och djurrätt likställs, då de egentligen är varandras motsatser och inkompatibla. När organisationer skriker ... *Vi är en grupp för alla!*, så leder det till att personer kan komma att ta ställning för enskilda kampanjfrågor men inte för veganism.
2. Kravet att vara vegan för att ta djurens intressen på allvar och sluta betrakta dem som egendom, finns inte i dessa organisationer. Detta beror främst på att man inte vill ses som en organisation som ställer för höga krav på aktivisten då detta leder till att personer inte vill söka sig till organisationen.
3. Organisationerna har inte råd att inte driva dessa djurskyddsliga kampanjer eftersom de får samhällets sympati, och detta leder till ökat "klirr i kassan" och att fler människor donerar pengar till organisationerna. Kampanjerna är oftast påkostade och enorma resurser ödslas. Djurorganisationerna behöver dessa "segrar" för att människor ska fortsätta donera pengar till en fortsättning med nya dyra kampanjer där mer pengar behövs.
4. Desto mer tid vi lägger på dessa kampanjer desto mindre tid och resurser kan vi lägga på att kampanja för veganism. Genom att förespråka dessa kampanjer ses veganism som en av många kampanjer. Detta leder till att veganism uppfattas som ett val endast få behöver göra.
5. Utformningen av olika kampanjerna är oftast baserade på att vissa djurförtryck enligt

aktivisterna är *värre* än andra och därför riktar man in sig på vissa uppfödare, företag eller affärer, som blir målen för kampanjen. Aktivisterna ser detta som en del i ett strategiskt tänkande, där man under en period lägger en stor del av sina resurser för att utmåla just detta utnyttjande som mycket värre än andra. Detta är bara inte strategiskt missriktat (istället för att ifrågasätta all form av djurutnyttjande fokuserar man på enskilda frågor, vilket i det *bästa* fallet kan leda till att människor bojkottar enskilda produkter) utan även speciesistiskt då man favoriserar vissa djur.

6. Djur ses som egendom. Djurslaveriet kan inte avskaffas genom att reformera institutioner där djurskyddet är en integrerad del. Djurskyddet har i Sverige under 130 år lett till en sak: högre effektivitet när det gäller att föda upp och utnyttja djur, samt ett större tryck på producenter att öka produktionen av animaliska produkter. Djurskyddskampanjer leder rent empiriskt *inte* till mindre lidande för djuren, tvärtom bevisar historien motsatsen. Vi konsumerar mer och mer djurprodukter i Sverige.

7. Djurskydd är våld och gör djurutnyttjandet mer accepterat. Genom att förespråka reformer förstärker man egendomsstatusen av djur, vilket leder till att fler människor tar steget att äta och utnyttja produkter där djur utnyttjas *humant*. Ett exempel är djurrättsörelsens förespråkande av animaliska KRAV-produkter. Där man i flera år har förespråkade att det är bättre om man äter kött, mjölk och ägg samt andra KRAV produkter än industrialiserade animalieprodukter. Detta har lett till att produktionen av animaliska KRAV-producerade varor har ökat. Djurindustrierna har sett detta som ett kostnadseffektivt initiativ och uppmanar nu fler bönder att börja med KRAV-produktion. I KRAV: s beskrivning av hur djuren behandlas så ses det som ett bättre moraliskt alternativ att äta KRAV-kött än att äta *vanligt* kött. Detta är enligt KRAV p.g.a. att djuren får vara ute längre, leva längre och att förhållandena är mer *humana*.

Djurskydd och New Welfarism-förespråkarna är fokuserade på att nå abolitionism genom diverse enfråge-kampanjer och påtryckningar för att driva igenom hårdare djurskyddslagar. Samtidigt anser man att man förespråkar rättigheter för djur. Många organisationer förespråkar också veganism. Utifrån ett konsekvent abolitionistiskt perspektiv ses dessa reformer som slöseri med tid och resurser, just för att det är svårt att kräva såna förändringar utan att jämkas med djurindustrierna. Med andra ord, djurskyddsreformer leder till att människor känner sig mer bekväma med att konsumera djurprodukter och andra tjänster där djur utnyttjas. Detta leder till att man förstärker egendomsstatusen av djur. För att förstå hur de djurutnyttjande institutionerna tänker bör man sätta sig in i organisatoriskt tänkande.

Djurindustrierna går hela tiden med på vissa reformer/lagförslag för att slippa andra reformer som faktiskt kan tvinga ner en del av deras djurutnyttjande, vilket skulle leda till mindre produktion och mindre vinster. Det är också därför man hela tiden jämkas med djurskyddsintressen till den grad att man i stort sätt kan driva igenom urvattnade reformer som i slutändan inte på något sätt hotar djurutnyttjandet. Många gånger karaktäriseras dessa genomslag i djurskyddslagen som "segrar" av etablerade djurorganisationer. Detta är givetvis ingen seger. Utan snarare en seger för djurindustrier som har kunnat jämkas med "djurvännerna" och samtidigt tar sitt "sociala ansvar" för det etablerade djurskyddet. Djurindustrierna ses då av samhället som

progressiva institutioner vars skyldighet är att ge konsumenter en "bra behandlad produkt" med stöd av vad många djurrättsorganisationer anser är världens bästa djurskyddslag. Vem kan argumentera mot det?

Andra former av djurskyddsreformer är organisationens Djurens Rätts många olika förslag för att göra djurutnyttjande mer humant. Här i Sverige har organisationer som Djurens Rätt länge krävt att man t e x i större utsträckning ska köpa ägg från hönor som betecknas som *frigående*. Samtidigt har man lobbat för ett förbud av så kallade *burhönsägg* där ett extensivt hårklyveri bedrivs om hur stor en yta ska vara för en höna, hur burarna ska vara inredda o s v. Djurens Rätt har länge hävdad att burhönsförhållandena är inhumana och inte följer djurskyddslagstiftningens fjärde paragraf där det står: "4 § Djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt." Ta nu i beaktning att Djurens Rätt kallar sig för **Djurrättsorganisation**, inte *djurskyddsorganisation*.

I USA har t e x djurrättsorganisationen PeTa (People acting for ethical treatment of animals) accepterat och gett sitt stöd till en lag tillsammans med den amerikanska djurskyddsmyndigheten som driver igenom riktlinjer för mer *humana* slaktmetoder tillsammans med företagen Macdonalds och Kentucky Fried Chicken. Detta sågs som en seger för PeTa och för djuren.

Många djurskydds och New welfarism-aktivister brukar hävda att en viss behandling av djur är *djurplågeri* och därför bör lagar eller vissa metoder för hur man hanterar djur utveckla mer *humanare* hanteringssätt. Eftersom *djurplågeri* är en term som används för att förtydliga brott mot djurskyddslagen ses inte det systematiserade utnyttjandet utav djur som djurplågeri. Detta medför enorma problem när man ska ifrågasätta speciesismen eller djurutnyttjandet i sig. Djurplågeri blir på många sätt en term för djurskyddsidén om att förminska lidandet för djuren, men där man aldrig har en ambition att avveckla den djupt orättvisa situation som djuren är i.

Veganism som en moralisk baslinje i den abolitionistiska djurrättsrörelsen

If you take animals interests seriously, you have no choice, you have to Go Vegan!
Gary Francione

I Sverige föder vi upp, utnyttjar och konsumerar miljarder djur varje år. Vi utnyttjar dem på alla möjliga sätt i en mängd olika produkter. Vi utnyttjar dem för mat, medicinska experiment, kläder och i underhållning. Oavsett hur vi ser på dem så betraktas de som egendom.

Veganism bör vara den bas av moral som djurrättsrörelsen bör vila på. Budskapet måste vara klart och tydligt. Djurutnyttjandet och betraktandet av djur som egendom kan endast upplösas om vi slutar att konsumera djurprodukter. Kritiken mot den abolitionistiska rörelsen är att förespråkandet av enbart veganism som en moralisk och strategisk huvudpunkt kräver väldigt mycket informations- och planeringsarbete. Detta

betyder att aktivister måste ta sig tid att studera argument så att man kan möta allmänhetens frågor och förklara vad man menar. Detta är djurrättsrörelsens akilleshäla. Det finns väldigt liten motivation till att lära sig argumenten. Vikten av att sätta sig in i moraliska frågor och förklara varför veganism är viktigt när det handlar om djurs rättigheter är nödvändigt. Utbildning är något som inte prioriteras.

Det hävdas ofta att antingen så ska man förespråka djurskyddsliknande reformer/kampanjer eller så gör man inget och låter djuren lida. Detta är givetvis felaktigt. Det handlar inte om att personer som förespråkar abolitionism och veganism inte gör något, tvärtom finns det många exempel på kreativa och positiva saker om man endast fokuserar på det viktigaste: att på ett positivt sätt inspirera människor att bli veganer.

Men det är just veganism och inte vegetarianism som vi bör vara väldigt tydliga med att förespråka. Vi måste vara tydliga med vilka signaler vi sänder ut. Visst kommer det att finnas personer som inte är intresserade av veganism. Men då borde vi i stället lägga mycket mer energi på dem som faktiskt är intresserade. Djurskydds- och New Welfarist-förespråkarna anser att det är mer kostnadseffektivt att driva kampanjer mot enskilda djurförtryck, t e x pälsuppfödning, än att informera och utbilda människor om veganism. Detta antagande är också felaktigt. Vi har begränsade resurser och begränsad tid. Eftersom veganismen utmanar alla djurutnyttjande strukturer så är det inte bara kortsiktigt utan även långsiktigt betydelselöst med kampanjer där veganism inte är målet. Veganism är att applicera principen om abolitionism i individens vardag.

Nedan kommer exempel på positiv, öppen, vegansk aktivism:

1. Bjud på god veganmat på stan eller bjud in dina vänner på en festmåltid.
2. Ordna bokbord med information om den abolitionistiska teorin och fördelarna med veganism.
3. Blogga om Veganism.
4. Föreläs på skolor och universitet om veganism.
5. Försök att tänka på att vara en bra förebild och ambassadör för djurrätt och veganism.

För att kunna avskaffa djurutnyttjandet måste ett paradigmskifte ske. Detta är beroende av antalet personer som ifrågasätter speciesismen och egendomsstatusen av djur. Rent konkret betyder detta att om vi ska kunna genomföra ev. lagförändringar i framtiden som avvecklar synsättet där djur betraktas som egendom, krävs det en stor social massa av personer som kräver dessa förändringar, precis som kampen mot slaveriet. Det är också därför veganism bör vara den bas som djurrättsrörelsen bör utgå ifrån.

Speciesism

För ca 30 år sedan myntade den Engelska psykologen Richard Ryder begreppet speciesism. Speciesism är ett förhållningssätt till djur där man i system förminskar djur till en resurs för mänskliga ändamål. Andra djur än människan betraktas som egendom och anses ha som uppgift att tillfredställa människors behov. Oavsett om det gäller de djur vi äter, har på oss, utnyttjar i medicinska experiment eller har som underhållning. Speciesism är precis som rasism, sexism och homofobi, en form av godtycklig diskriminering.

Även om speciesismen är mest tydlig i det enorma och ofattbara utnyttjande av djur som sker dagligen i Sverige, så finns det även speciesistiska yttranden i kampanjer som den etablerade djurrättsrörelsen driver. En del av dessa kampanjer (mer om detta kan du läsa under *Djurskydd och New Welfarism*) är att lyfta fram vissa djurarter som är närmre lik människan. Apor (främst de som vi benämner som *människoapor*) har på många sätt lyfts fram som *mer speciella* än andra djur och borde enligt vissa djurskydd- och New Welfarist-förespråkare inneha juridiska rättigheter. Tyvärr, så leder denna form av speciesism och särbehandling av vissa djur inte till något gott, tvärtom så förstärker vi uppfattningen att vissa djur ska ha *mer rättigheter* eller har speciella skäl att inte utnyttjas. Detta är just en sån form av godtycklig diskriminering som vi bör undvika.

Ickevåld

"I am violently opposed to violence"
Gary Francione

Den Abolitionistiska djurrättsrörelsen har som ambition att kämpa för en fredlig värld utan orättvisor och slaveri. Det är därför det är så viktigt att framhålla alla djurs rättigheter att inte utnyttjas som egendom. Abolitionismen är en del av en social rättviserörelse som förespråkar ickevåld och ser sig själv som en del av en fredsrörelse.

Vissa delar av djurrättsrörelsen har sedan mitten på 70- talet använt så kallad *Direkt Aktion*. Detta innebär våld och trakasserier samt *fritagningar*. En del av de aktionerna man har gjort är krossning av fönsterrutor på pälsaffärer, nedbränning av lastbilar tillhörande kött och mjölkindustrin, hembesök hos privatpersoner som är delaktiga i djurutnyttjande (samt hot mot dem eller vandalisering av deras bilar eller hus). Det har även förekommit att vissa personer har skickat hem rakblad (förslutna i kuvert) till personer som deltar i djurutnyttjande. *Fritagningar* är en annan metod som har använts för att stänga ner vissa institutioner som utnyttjar djur för olika syften, eller för att frita enskilda djur från tortyr och utnyttjande.

Den abolitionistiska positionen ser både moraliska och strategiska problem med såna aktioner.

a, Våld och hot har aldrig lett till en mer fredlig värld; tvärtom har historien lärt oss det motsatta. Mer motsättningar, konflikter och mera våld är resultatet av våld som *lösning* på våra problem. Rent moraliskt så är det fel att utsätta individer (männliga som ickemännliga) för våld. Det är våld vi försöker förhindra! Då kan vi inte på ena sidan förespråka ickevåld och andra sidan tycka att det är okej, oavsett vilka skäl vi har.

b, Aktivisterna glömmer bort att såna här aktioner inte hotar egendomsstausen av ickemännliga-djur. Oavsett om man t.ex. stänger ner ett laboratorium eller en farm så skyddas verksamheten av samhället, både för att det är lagligt att utnyttja djur men även för att synen på djur som egendom är utbredd i samhället. Om man genomför en *fritagning* av djur från t e x ett laboratorium så ersätts djuret väldigt snabbt. En fritagning ses som stöld av djur just för att djur betraktas som egendom till människor. Så att försöka stoppa en verksamhet på det sättet är inte strategiskt hållbart. Verksamheten kan flytta utomlands där man kan fortsätta med produktionen utav djurprodukter.

c, Vi har inte en tillräckligt stor social rörelse för att dessa aktioner skulle kunna förändra hur vi i dag utnyttjar djur. Snarare ser samhället dessa enskilda aktioner som ett aggressivt yttrande från en liten och extrem rörelse, med fanatiska och sekteristiska förtecken. Något som inte bör representera djurrättsrörelsen.

En annan värld är möjlig

Många av oss känner att våldet mot människor och andra djur måste få ett slut. Man kan inte övertyga en människa genom olika former av våld, tvärtom blir motståndet mot veganism och djurrätt större. Veganism är den yttersta konsekvensen av ickevåld, då vi kan öppna ögonen för hur andra djur än människan utnyttjas och dödas. Kampen för en mer rättvis och fredlig värld måste ske med ickevåldsliga metoder.

En annan värld är möjlig om vi vill att det ska ske! Den abolitionistiska positionen bör vara grunden för en sådan värld. Tillsammans kan vi skapa en rättvis och fredlig värld.

Källor:

Introduction To Animal Rights: Your child or the dog?

Gary L. Francione, Temple Univeristy Press 2000

Rain Without Thunder – The Ideology of The animal rights movement

Gary L. Francione, Temple Univeristy Press, 1996

Animals, Property and the Law

Gary L. Francione, Temple University Press, 1995

Ljudupptagningar: http://www.abolitionistapproach.com/?page_id=56

ERIK MARCUS DEBATES GARY L. FRANCIONE February 25, 2007 @ Erik's Diner (Vegan.com)

GARY L. FRANCIONE RETURNS TO VFR, PART 1 January 30, 2007 @ VeganFreak Radio GARY L. FRANCIONE RETURNS TO VFR, PART 2 February 5, 2007 @ VeganFreak Radio

VANCE LEHMKUHL INTERVIEWS GARY L. FRANCIONE January 7, 2007 @ Vegcast

WELFARISM, ABOLITIONISM, AND VEGANISM: INTERVIEW WITH GARY L. FRANCIONE, PROFESSOR OF LAW, RUTGERS UNIVERSITY November 3, 2006 @ VeganFreak Radio

GARY FRANCIONE ON THE CALIFORNIA BAN ON FOIE GRAS November 2, 2004 @ Animal Voices, CIUT 89.5 FM in Toronto, Canada

GARY FRANCIONE, AUTHOR OF INTRODUCTION TO ANIMAL RIGHTS: YOUR CHILD OR THE DOG? February 6, 2002 @ Animal Voices, CIUT 89.5 FM in Toronto, Canada

SHELDON WALDON INTERVIEWS GARY L. FRANCIONE September 9, 2000 @ Walden's Pond, WBAI 99.5 FM in New York, USA

Svenska Djurkyddsföreningens Hemsida

www.djurskydd.org

Wikipedia

<http://en.wikipedia.org/wiki/Abolitionism>

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Slaveri>

Svenska Djurskyddslagen

<http://www.notisum.se/RNP/SLS/LAG/19880534.HTM>

Svenska Jordbruksverket

www.sjv.se

Förbundet Djurens Rätt

www.djurensratt.se

PETA (People acting for the ethical treatment of animals)

www.peta.org

Gary Franciones Hemsida

www.abolitionistapproach.com